

В умовах економічної кризи та низьких доходів бюджету це повинно бути провідним. З поліпшенням економічної ситуації в практиці агроекологічного управління буде активніше використуватись надання субсидій, дотацій, компенсацій на безповоротних засадах, що забезпечуватиме сільськогосподарським землекористувачам рівень доходів, достатній не тільки для організації наступного виробничого циклу, а й для капіталізації певної їхньої частини.

Різке загострення екологічної проблеми в Україні зумовлено відсутністю цілісної екологічної політики держави і передбачає необхідність переходу до нової моделі агроекологічного розвитку держави, яка певним чином має стати впровадженням і опануванням сталого, еколого-врівноваженого господарювання з забезпеченням всебічної охорони земель та з врахуванням балансу взаємоузгоджених екологічних і економічних підходів.

Література

1. Дзядикевич Ю.В. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія / Ю.В. Дзядикевич, Б.О. Язлюк, Р.Б. Гевко та ін. - Тернопіль: Астон, 2016. – 392 с.
2. Dziadykevych Yu.V. Aspects of multi-method management of natural resources / Yu.V. Dziadykevych M.V. Buriak, R.I. Rozum, I.V. Liubezna, B.P. Duda // Innovative Solutions in Modern Science. International Journal. – Dubai, 2017. – № 2 (11). – С. 27-43.
3. Розум Р.І. Еколого-економічні системи: основні аспекти / Р.І. Розум, М.В. Буряк, І.В. Любезна // Науковий огляд. Науковий журнал. – Київ, 2015. – № 6 (16). – С. 33-49.
4. Rozum R.I. Improving efficiency of using agricultural land / R. I. Rozum, I. V. Liubezna, O. M. Kalchenko // Науковий вісник Полісся. – 2017. - № 3 (11). Ч. 1. – С. 193-196.
5. Розум Руслан. Формування просторової структури землекористування в нових соціально-економічних умовах [Текст] / Руслан Розум, Валентин Карпенко // Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю [м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.] – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – С. 200-202.
6. Вайда В. М. Сучасний стан та підвищення ефективності використання земельних ресурсів України : диплом. робота за освіт.-кваліф. рівнем «магістр» : спец. 8.18010017 – економіка довкілля і природних ресурсів магістер. програма – економіка довкілля і природних ресурсів / Віталій Маріянович Вайда ; наук. керівник к.е.н., доцент І. В. Любезна. – Тернопіль, 2017. – 103 с.

Катерина ЧЕРВІНЬСЬКА

студентка

Лілія БОБАК

Відокремлений структурний підрозділ «Рівненський коледж
Національного університету біоресурсів і
природокористування України»

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СФЕРІ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Одним із пріоритетних напрямів розвитку сільського господарства є органічне виробництво, яке належить до альтернативних методів ведення сільського господарства, що ґрунтується на глибокому розумінні процесів, які відбуваються у природі, спрямованих на поліпшення структури ґрунтів, відтворення їх природної родючості. Україна як аграрна країна має всі шанси для збільшення обсягу виробництва органічної продукції, завоювання ринку в Європі та світі. Тому налагоджена система обліку витрат виробництва і виходу продукції сприятиме об'єктивному формуванню собівартості органічної продукції та контролю за її рівнем.

Дослідженням питання ефективності органічного виробництва та його документального оформлення приділяли увагу низка вітчизняних науковців і практиків: Будьонний Ю.В., Гудзь В.П., Примак І.Д., Мороз Ю.Ю., Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Беленкова М.І. та інші.

Виробництво органічної продукції рослинництва є стратегічним напрямком розвитку рослинницької галузі країни і має важливе значення як для виробництва якісних продуктів харчування, так і для підвищення ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств.

Відповідно до Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» виробництво органічної продукції (сировини) – «це виробнича діяльність фізичних або юридичних осіб (у тому числі з вирощування та переробки), де під час такого виробництва виключається застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів (ГМО), консервантів тощо, та на всіх етапах виробництва (вирощування, переробки) застосовуються методи, принципи та правила, визначені цим Законом для отримання натуральної (екологічно чистої) продукції, а також збереження та відновлення природних ресурсів». Органічна продукція – продукція, отримана в результаті сертифікованого виробництва [1].

З розвитком органічного землеробства має розвиватися та вдосконалюватися первинний облік з метою формування додаткової облікової інформації щодо виробництва й оприбуткування готової органічної продукції та її реалізації, визначення фінансових результатів для прийняття відповідних управлінських рішень.

Об'єктами обліку в органічному землеробстві є: ресурси, продукти та процеси, які не містять генетично модифікованих організмів і речовин, а саме витрати за окремими сільськогосподарськими культурами або групами культур органічного походження (озимі зернові, пшениця яра, просо, гречка, картопля та ін.), видами робіт у незавершеному виробництві (оранка на зяб, луцення стерні, снігозатримання тощо), витратами до розподілу, іншими об'єктами обліку витрат органічного виробництва [2].

Витрати на виробництво органічної продукції рослинництва, робіт та послуг в обліку групуються за статтями, які підприємство визначає самостійно виділяючи окремі статті, як постійні та змінні витрати. Витрати групуються за статтями наступним чином: витрати на оплату праці; витрати на соціальні заходи; насіння та садивний матеріал; витрати на утримання основних засобів; добрива, включаючи витрати на внесення в ґрунт органічних мікродобрив (згідно переліку дозволених добрив для органічного землеробства розміщений на офіційних сайтах організацій з сертифікації органічного землеробства); засоби захисту рослин; роботи і послуги; інші витрати; непродуктивні витрати; витрати на управління та обслуговування виробництва.

Наведена класифікація групування витрат за статтями максимально враховує всі витрати при виробництві продукції рослинництва, що доцільно при здійсненні управління виробництвом та ведення точного обліку собівартості виробленої органічної продукції.

Аналітичний облік виробничих витрат необхідно організовувати за видами виробництв і культур, за основними статтями витрат, а також за внутрішньогосподарськими підрозділами.

Для контролю за вирощуванням сільськогосподарських культур для виробництва органічної продукції за кожною сертифікованою земельною ділянкою необхідно мати інформацію про вирощувані культури, про внесені добрива, використані засоби захисту рослин та про одержаний урожай [4].

Ми пропонуємо на всіх документах, що відображають понесені витрати на вирощування відповідних культур, і оприбуткування вирощеної продукції органічного походження, ставити відповідні позначки «Органічне виробництво» чи «Органічна продукція» або зазначати спеціальний логотип, затверджений Мінагрополітики, що використовується для позначення органічної продукції сільського господарства та вказувати номери відповідних земельних ділянок (полів), на яких вирощують цю продукцію [3]. Це

забезпечить достовірну і повну інформацію про виробництво органічної продукції та використання земельних ділянок (полів) (табл. 1).

Таблиця 1

**Основні первинні документи з обліку витрат та виходу органічної продукції
рослинництва**

№	Назва форми	Призначення документу
1	2	3
1	Товарно-транспортна накладна, копія сертифіката на завезену партію добрив (ф. М-5,М-6)	Призначена для обліку надходження органічних добрив від постачальника
2	Акт про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив, отрутохімікатів і гербіцидів (органічне виробництво) (ф. № ВЗСГ-3)	Призначений для списання добрив на відповідні культури органічного походження
3	Акт витрати насіння і садивного матеріалу (органічне виробництво) (ф. № ВЗСГ-4)	Призначений для списання насіння і садивного матеріалу на відповідні культури органічного походження
4	Табель обліку робочого часу (органічне виробництво) (ф. № ПСГ-1)	Призначений для обліку відпрацьованого часу працівниками, що пов'язано з виробництвом органічної продукції рослинництва.
5	Обліковий лист праці і виконаних робіт (органічне виробництво) (ф. № ПСГ-2)	Призначений для обліку витрат праці та виконаних робіт на кінно-ручних роботах
6	Обліковий лист тракториста-машиніста (органічне виробництво) (ф. № ПСГ-3) Дорожній лист трактора (органічне виробництво) (ф. № ПСГ-4)	Застосовується для обліку тракторних робіт в рослинництві
7	Реєстр відправки зерна та іншої продукції з поля (органічна продукція) (ф. СГ-77), Путівка на вивезення продукції з поля (органічна продукція) (ф. СГ-77 а), Талон водія (органічна продукція) (ф. СГ-77 б), Талон комбайнера (органічна продукція) (ф. СГ-77 в)	Використовуються для оприбуткування зерна від урожаю
8	Щоденник надходження сільськогосподарської продукції (органічна продукція) (ф. СГ-81)	Призначений для обліку оприбуткування зібраних овочів, фруктів, ягід, картоплі тощо
9	Щоденник надходження продукції садівництва (органічна продукція) (ф. СГ-16)	Призначений для обліку оприбуткування зібраних фруктів, ягід, винограду в спеціалізованих господарствах
10	Щоденник надходження сільськогосподарської продукції (органічна продукція) (ф. СГ-81), Акт на оприбуткування грубих і соковитих кормів (органічна продукція) (ф. СГ-92) та Акт на оприбуткування пасовищних кормів (органічна продукція) (ф. СГ- 93)	Використовують для обліку спеціально вирощені корми для виробництва органічної продукції тваринництва
11	Акт на сортування і сушіння продукції рослинництва (органічна продукція) (ф. СГ-82)	Призначена для обліку процесу сушіння та сортування продукції рослинництва органічного походження
12	Картка чи Книга складського обліку (органічна продукція) (ф. ВЗСГ-10)	Призначена для обліку інформація про рух та залишки готової продукції рослинництва, мають бути відмітки, що продукція є органічною

Сільськогосподарське підприємство, що вирощує органічну продукцію, має провести документальне оформлення всіх здійснених витрат виробництва і оприбуткування вирощеної продукції загальноствановленими нормами первинних документів з відповідними відмітками про відношення до виробництва продукції рослинництва органічного походження.

Література

1. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: Закон України від 3 вересня 2013 р. № 425 - VII , чинне законодавство із змінами і допов. в редакція від 12.02.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon4.rada.gov.ua /laws/show/425-18](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/425-18).

2. Мельничук Я.П. Калькулювання собівартості органічної продукції рослинництва / Я.П. Мельничук // [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// www.economy.in.ua /pdf/ 2_2016/21.pdf](http://www.economy.in.ua/pdf/2_2016/21.pdf)

3. Мельничук Я.П. Документальне оформлення витрат і виходу продукції рослинництва органічного походження / Я.П. Мельничук // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/72438>

4. Мороз Ю.Ю. Організація обліку виробництва і обігу органічної сільськогосподарської продукції і сировини / Ю.Ю. Мороз // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ztu.edu.ua/ua/science/.

Михайло ШЕВЧУК

студент

Іван ЗУБКОВ

студент

Тернопільський національний економічний університет

РОЗРОБКА СТУДЕНТСЬКОГО БІЗНЕС-ПРОЕКТУ «SMART FOOD» В МЕЖАХ КОНКУРСУ «БИТВА СТАРТАПІВ JUNIOR» ПРИ ЦЕНТРІ (БІРЖІ) ІННОВАЦІЙ

Одним із важливих аспектів формування висококваліфікованого фахівця з економічних спеціальностей є його активне залучення до різнопланової діяльності під час навчання у виші. Відповідно до цього, студенти факультету аграрної економіки і менеджменту Тернопільського національного економічного університету приймають активну участь у спортивних змаганнях, конкурсах художньої самодіяльності, і, що особливо важливо – у науково-дослідній роботі університету через участь у різного роду конференціях, круглих столах, семінарах тощо. В сукупності із традиційними аудиторними заняттями, така діяльність сприяє гармонійному і різносторонньому розвитку особистості студента і формуванню його професійних компетентностей.

На фоні зазначеного, відмітимо, що останнім часом, сфери творчої активності студентів розширилися за рахунок бізнесових ініціатив. Так, реалізуючи завдання керівництва Тернопільського національного економічного університету в 2016 році при факультеті аграрної економіки і менеджменту було сформовано Центр (біржу) інновацій. Одним із його завдань стало проведення конкурсу бізнес-проектів для студентів та молоді. В межах такого конкурсу група студентів розробила і подала на розгляд журі свій проект «SMART FOOD» .

Участь у розробці проекту взяло троє студентів 2-4 курсів. В процесі роботи вони детально вивчили алгоритм формування проекту, навчилися розподіляти обов'язки і координувати свою діяльність у складних умовах творчого пошуку. При цьому студенти активно використовували методи роботи, які вони розглядали на лекційних і практичних заняттях – метод мозкового штурму, метод дерева рішень, балансовий метод та інші.

В результаті, серед великої кількості ідей було обрано проект, орієнтований не тільки на отримання бізнесової вигоди, але й на вирішення важливої проблеми харчування студентів. Головною метою проекту «SMART FOOD», сама назва якого заявляє про «розумну їжу», стало заохочення молодих людей до споживання здорової їжі. Девізом проекту стало гасло «Смарт фуд – це корисно та швидко! Це природні смаки, котрі не набридають».

Передумовою для проекту стало соціологічне дослідження серед студентів, яке передбачало виявлення їх смаків і вподобань щодо споживання їжі за межами власної домівки. Результати опитування засвідчили наступне:

– 68% студентів снідають та обідають вдома. Проте їхній сніданок в основному – це бутерброди. Опитування показало, що з даної кількості відсотків 49% мають бажання змінити свій сніданок.